

han kan jo opsætte Salget til Gaarden bliver fæsteledig, saa falder jo Alting bort. Det staaer jo intet Sted skrevet, at han skal sælge; han kan jo meget godt blive til Gaarden bliver fæsteledig, saa har han jo frie Hænder. Naar man endvidere har meent, at det skulde være skadeligt, at der ingen Concurrence fandt Sted, da kan jeg ingenlunde gaae ind derpaa; thi det, at Lehnsbestidderen kan sælge en masse til en enkelt Liebhaber, det anseer jeg for yderst skadeligt og fordærveligt netop for Lehnene; thi det kan let tænkes, at Lehnsbestidderen kan komme i en vlieblikkelig Forlegenhed, han kan komme i trange Aaar, saaledes at han bliver nødt til at sælge à tout prix til den, som kan skaffe ham Penge og vlieblikkelige Resourcer. Denne Paragraph, som den staaer, mener jeg vil være yderst gavnlig netop for Lehnene, idet den forhindrer mangt et ubesindigt Salg, som vistnok ellers ikke vilde udeblive.

Den ærede Rigsdagsmand har endvidere sagt, at Loven ikke maa skaffe Fæsteren Ret til at faae Gaarden. Deri er jeg tildeels enig med ham; men jeg troer, at den ærede Rigsdagsmand maa lægge Mærke til, at den samme Lov giver Lehnsbestidderen en Ret, som han heller ikke havde, den Ret nemlig, at kunne afhænde Fæstegodsjet til Eiendom. Lader os vel erindre, at Lehnsbestidderen og Fæsteren ere bundne til hverandre ved en Forbindelse, som efter Lovgiverens Hensigt skulde være uopløselig. Idet nu Loven giver den Ene Ret til at ophæve Forbindelsen, er der ikke noget Ubilligt i, at Loven ogsaa tager Hensyn til den anden Part.

Naar endvidere den samme ærede Rigsdagsmand har sagt, at man ikke maa formode, at Lehnsbestidderen skulde tilfødesætte Humanitet og Billighed ved Salget, saa vil jeg tillade mig at bemærke, at idet Lehnsbestidderen gaaer ind paa at sælge Bøndergodsjet, saa gaaer han ind paa Noget, som jeg idetmindste, hvis jeg var Lehnsbestidder, ingenlunde vilde eller kunde gaae ind paa; han gaaer ind paa Noget, som dog strider imod det, han har paataget sig, idetmindste efter min Formening, at skulle værne om. Det kan ikke være ham fjært, at han skal afhænde det; han maa jo vide, at det har ikke været hans Forsædres Willie, at det skulde

iføe saaledes, og jeg troer virkelig, at, idet han siger Farvel til Godsjet og siger Farvel til Bønderne, saa siger han ogsaa Farvel til den Humanitet og Billighed, som jeg meget gjerne vil indrømme ellers har fundet Sted mellem Lehnsbestidderen og deres Bønder. Lader os overhovedet ikke tale for meget om Humanitet og Billighed. Der er Forhold, som kunne tvinge en Mand til at sælge, tvinge ham dertil, fordi Omstændighederne nu engang ere saaledes, og da kan han ikke tage Hensyn dertil. Han nødes mangen Gang til at realisere Godsjet og at lade det komme an paa, om den, i hvis Hænder han overgiver det, vil tage tilbørligt Hensyn dertil.

Dreier: Jeg misfjender ikke de Grunde, som ere anførte imod Antagelsen af Lovforslagets § 1, saaledes som den nu er kommen til Thinget. Men jeg troer, at man overvurderer disse Betænkkeligheder. Der er erindret, at Bestemmelsen skulde antyde, at man ansaae Fæsterne for at have Medeiendomsret til Gaardene. Dette forekommer mig aldeles ikke, og jeg kan altsaa ikke i denne Grund finde nogen Betænkkelighed ved at vedtage Forslagets § 1. Del er anført, som en væsentlig Grund derimod, at Bestemmelsen skulde være en Hindring for det egentlige Niemed af Loven. Dette forekommer mig heller, ikke at være Tilfældet; thi det er, saavidt jeg skjønner, indrømmet, baade nu og under Sagens forrige Behandling i Thinget, at Forholdet, navnlig Fæsteforholdet, og den Ret til vedvarende Brug af Stedet, som Fæsteren har, vil medføre, at, hvor der bliver Tale om Salg enkeltviis, der vil Fæsteren væsentlig komme i Betragtning og maa nødvendigviis komme i Betragtning. I denne Henseende vedbliver jo den samme gode Virkning af dette Forhold, og Bestemmelsen vil ikke blive nogen Hindring derfor. Naar der er Tale om, at Salg i det Større, at Massesalg skulde være gavnlige, og at det kunde være til Hindring derfor, da troer jeg, at i det Tilfælde, hvor Salg i det Større er gavnligt og nyttigt, der vil Bestemmelsen ingen Hindring være, thi da vil det være meget let at erholde Fæsterens Samtykke; det vil i Reglen være Tilfældet, at Liebhaberen til den hele samlede Eiendom ogsaa kjøber Godsjet i den Hensigt,